

11

Stéchenyi emlékezete.

Egy szó nyilatkozott a harán keresztül,
 Egy röpke próbán annyi fájdalom;
 Értették, a mint a föld síve rezdül
 És áronaglik róna, völgy, halom.
 Az első hír, midőn a főt kimondta,
 Önön vízhangjától megföbbene;
 Az első remület kétségbe vonta:
 Van-e még a magyarok istene.

Emlékeink: remény ünnepe volt az,
 Mely minket a kétségbe buktatott:
 Szászról, halálról sivatagokra szöktünk az,
 Napján az annak, ki feltámadott.
 Mái a természet is, hullván bitinése,
 A hűvös, téli fásult Jannedés,
 Készíté új virágok, hogy betünkbe
 Nagy ünneped, dicő fölébredés!

Imnák az ég — ah, oly hideg korábban! —
 Irántunk hő musolyra engedé;
 A négy folyó és három beérz honában
 Kisebbség a tavasz lehellete;
 S melynek halálus — úgy teszték — elapra,
 Életre rezdült a köv sivatag;
 Lassú folyót önérdem jagasra,
 Büszken rohan! le a féltaj patak.

S fölkenge sárol a menny boltoz alja,
 Gyümölköző év birtató jele,
 Hallotté korán megdörögő morajja —
 Midőn egyszerre villám sújtá le.
 „Stéchenyi meghalt” — Oh, mind, mind csalékony:
 Te vig tavasz nap! ujjongó mexók!...
 „Stéchenyi meghalt” — Se nagy onstadékon:
 „Üünk-e hát mi?” hiszán kérdexők.

Mert, émi hogyha nem fajúlva tengés,
 Olsó idűnek haszalan soka;
 De vérben, érben a vidám kerengés,
 Mely szebb jövendő birtos záloga;

Ha cselbra küzdven, nagy, nemes, dicsőre,
 Így összehat kezünk, szívünk, agyunk,
 Verecskő: ildom, a kőszón: élve! —
 Ő az, ki állat lettünk és vagyunk.

Megrontva bűnöd és a régi átok,
 Beteg valót, s nem érted, oh magyar;
 Nép, a hazában nem volt már hazátok:
 Sirt még hogy adna, állt az űs ugar.
 S mint lepke a fényt elkerülve iszra,
 Úgy lön nekünk a ronals — élvezet;
 Egy-két hebel fájt még a múltba vissza:
 Nem volt remény már, csak emlékeket.

De, mely a népek álmaít virasztja,
 Elhagyni a szelid ég nem kívánt;
 Széchenyit küldé végtelen malasztja
 É holttestembe érző szív gyarant;
 Hogy lenne élet-ösztör a halónak,
 Bémült idegre zsongító hatás,
 Persénye a remény nélkül valónak:
 Öneret, öntudat, feltámadás.

Mikön magát ez nem tudá szeretni,
 Ő megferebbe pusztuló faját.
 Oh, nemzetem, ha fognád elfeledni
 Hogyan viselte súlyos nyavalyád?
 És mennyi harcot küzdte önmagával?
 Hány jégatott, álmatlan éjjelen?
 Míg bátorító Macbeth-jóslatával
 Kimonda: "a magyar leoz" — hogy legyen!

Birtom, ezet bajunk kört, meglátálta
 Tet, a mi fő, s mindet befoglaló:
 "Élvész az én népem, élvész — kiálta —
 Mivelhogy tudomány nélkül való."
 S míg kelle a bölcs, hátrált a tevékeny,
 Bújt az önérdet, fitymált a negéd:
 Ő megjelenve, mint új fény az égen,
 Felgyújtá az oltár szövétreket.

És ég az oltár. Im, körébe gyűltünk,
 Szétvált bolyongók a vész idején.
 Már is tüznél szent lángra hevültünk,
 Fénye világol sorsunk ösvényén.

Oh, rakjuk e türet, hogy estve nála
 Enyhet találjon áló magzatunk!
 Ez lesz a méltó, a valódi hála,
 Mit a nagy Söltevőnek adhatunk.

De hogy' kivessz nyugodtat az ének?
 Nemüljön el, lant, gyöngye Szózatod.
 Hazám tudósi, könyvet nagy nevének!
 Kívó, te kísértsd legdicőbb lapod!
 Övéredék során mit összejegyzél
 Honfi-erény magasra emeltem,
 S arany betűkkel írod táblába mesztél:
 Abból alkossd Széchenyi jellemét.

Ird azt, ki a pusztán népet vezérli;
 Ki kürtöl, és terogy a régi fal;
 Tarquin előtt ki arxát megismeréli;—
 Fülepet ostoroz lángajkival;
 Ki győzni Athént coelét is sűrítja;
 Két bűsz csoport elítél, mert igaz;
 Ki Róma buktaán keblét felhasítja—
 Ugy a példa fáj: Széchenyi az!

Ó szót: s mely szinte már kővé meredten
 Csak hátra nére, mint Lóth asszonya,
 A nemzet él, a nemzet összeredten,
 Áspat szivén a nemlét iszonya;
 Szól újra: és im létek ül a szemben,
 Rózsát az arxra élet színe fest;
 Harmadszor is szót: s büszke gerjében
 Munkálni, hatni, küzdeni vágy a test.

Hitel, Világ és Stádium! ti, három—
 Nem kézzel írt könyv, mely bölcsel, tanít,—
 De a lét és nemlét közti határon
 Egébe nyúló hármas pyramid!
 Ám, hadd üvöltson a Stádium viharja,
 Dőljön nyugatról a sivar homok:
 A bujdosók előtt el nem takarja,
 Melyet hi megjelöltek, a nyomot.

S lón új idő— a régi visszacsökken—
 Reményben gazdag, tettben Szapora;
 A "kisszed mátk" merész sudárba szütkent; *
 Ifjú! ez a kor: "Széchenyi kora".

* "Minden jelenetek jövőre fényt mutatnak nemzedünknek, minék megjövendőre,"
 sere semmivel több jövőre tulajdon nem kell, mint előre megmondani, hogy a
 kisszed mátkból, ha meg nem romlott, idővel termő világra lesz, csak senki
 el ne gárolja." Széchenyi.

4

Nézd ez erőt: határa mily tömerdek —
De ne imádj: a munka emberé —
Szellem s anyag, hűség s önérték
Mily biztosan lejt a költő felé.

Majd dörögni kezdé láthatára:
Kik műve által lettünk magyarok,
Nem ügyelünk többé vexer-nyomára,
Mi napba néző, szatnyas Ikarok.
Oh, hogy riadt fel intő jós-ajakkal! —
S midőn a harc dúlt, mint vérbősz káin,
Hogy álta tört szívvel, merev hajakkal —
Egy új Kasszandra Trója lángjain!

Hosszú, nehéz, sötét lön akkor éjünk,
Nyugalma egy álarcoxott halál;
S midőn a szív feldobbant, hogy reméljünk;
Nagy szellem! ime, köztünk nem valál.
Oh, mely irigy sors önző álka vett el,
Hogy ébredésünk hajnalát ne lásd? —
Vagy épen egy utolsó hűfi-tettel
Tagadnod kelle — a feltámadást?...

Nem, üdvözült, nem!... fájdalomunk hevében
Hánvad ne sőtse káromló beszéd:
Oh, nézz egedtől és örvendj e népen,
Mely soha így még nem volt a tiéd!
Leomlunk sírodon szent dűbbenéssel,
A süjtő karra felve ismerünk:
De Antéusként majd ez illetéssel
Küzdelminkhez új erőt nyerünk.

Emléket, oh hazám, mit adsz e fírre?
Avva' tekintesz földeden, magyar,
Hol Széchenyi nevet ne lásd megírva
Örök dicsőség fény sugarival?
Ha büszke méred edzi habzó pálya,
Ha ismeváltó díszes körbe gyűlöl,
Ha szárnyakon röpít a gőz Jagálya,
Ha tenni, képre, jóra egyesülsz; —

Duna, Tisza... ez mely prüszögve hordja
Féket, s szabályhoz tönni kénytelen;
Amannak hódul a firkák csoportja, —
S Trajánusz híre újból megjelen;

5.

Az ifju szép Pest, ki birton ölelte
Nyíjt korvint agg várának hű kezét,
S az édes hvanni söt selypíté nyelve —
Széchenyi' mind ex emlékezet!

Széchenyi híret, a lángész csodáit,
Ragyogja minden, távol és közel:
Áldozni még járunk — ah, vly sokáig,
Nem értők — Széchenyi szívűhöz el.
Nem láttuk, e fiv néha mit paldótol,
Hordván köröng havát és güng jeget:
Hogy, övni gyünge csiráit fagyástól,
Örökre életvívő melegét.

Értünk hervult, miattunk megszakadt szív,
Te, az enyészket agyán porladó!
Késő, de tartozott stent hódolat hív:
Egy nemkete, im, e halás adó.
El kelle buknuok — haj, minő tanulmány! —
Meg kelle törnöd — oh, mily áldozat! —
Hogy romjaidra s romjainkra hullván,
Adjunk, Igar! teneked igazat.

Stentebb e föld, kününk áldott alapja,
Mióta, nagy szív, benne nyugoskol;
Stentebb a múltak exredéi lapja,
Mióta, nagy név, hozzá tartozol.
Koszorút elő!.... morxoljuk el könyűnket:
Az istenülés percre ^{már} ezek!
Borítsa ünneplő mistusz fejűnket:
Reménynyé váljon az emlékezet.

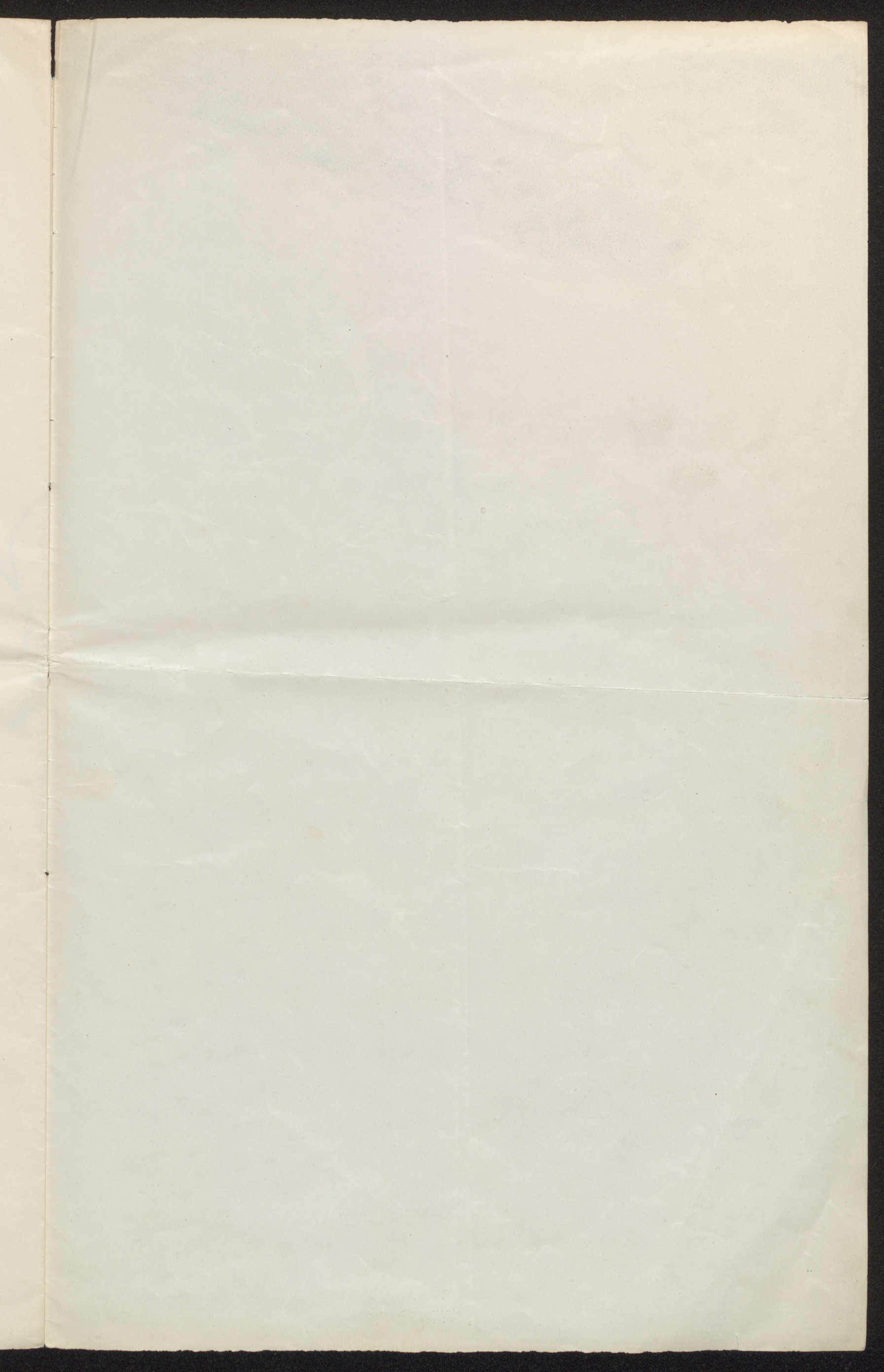
Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús ilte kincsét, ambar majja mül;
Hanem lerázván a mi benne földi,
Egy élhető eszmévé finomul,
Mely fennmarad s nőttün nő tízra fénye
A mint idűben, térben távozik;
Melyhez tekint fel az utód exénye:
Ohajt, remél, hisz és imádkozik.

Te sem haltál meg, népem nagy halottja!
Nem mindenestül rejt a csenki sír;
Csrlásodat még a család síratja —
Oh, mert ily sebre hol van balsamir?.....

61

Mi fölkeliünk: a fájdalom vigasztal:
Egy nemzet gyászra nem csak leverő:
Nép, mely dicsőt, magasztost így magasztal —
Van élni abban hit, jog, és erő!

Arany János

The following is a list of names
of persons who were present
at the meeting held on the 1st of
the month of June 1958.

W. J. ...

K 512 / * 9
MTAK 58/1958